

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અનામત રાખેલ તારીખ: ૦૧/૦૭/૨૦૨૬
ચુકાદો જાહેર કર્યા તારીખ: ૨૩/૦૭/૨૦૨૬

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સેકન્ડ અપીલ નં. ૧૨૩/૨૦૦૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મૌલિક જે. શેલત

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	✓	

મૂમન તુરાબભાઈ દાઉદભાઈ જેઠવા, મરણજનાર, તેમના વારસદારો મારફત અને
અન્ય
વિરુદ્ધ

અદ્વાઉદ્દીનભાઈ ઇબ્રાહીમભાઈ રાજપુરા, મરણજનાર, વારસદારો મારફત અને
અન્ય

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧, ૧.૧, ૧.૨, ૧.૩, ૧.૪, ૧.૫ તરફે પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી
અંશીન દેસાઈ સાથે શ્રી મૃગેશ કે. પુરોહિત (૧૨૨૪)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧.૧, ૧.૨, ૧.૩, ૧.૪, ૧.૫, ૧.૬, ૧.૭ તરફે શ્રી જે. વી.
જાપી (૩૫૮)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મૌલિક જે. શેલત

સી.એ.વી. ચુકાદો

૧. આ બીજી અપીલ એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૧, સાબરકાંઠા મુકામે હિંમતનગર દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ અપીલ નં. ૪૦/૧૯૯૮ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૧/૦૮/૨૦૦૬ ના ચુકાદા અને હુકમનામા વિરુદ્ધ દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૦૮ (ત્યારબાદ ‘સીપીસી’ તરીકે સંદર્ભિત) ની કલમ ૧૦૦ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા ૩જા સંયુક્ત સિવિલ જજ, સિનિયર ડિવિઝન, હિંમતનગર દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નં. ૫૫/૧૯૯૧ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૦/૦૭/૧૯૯૮ ના ચુકાદા અને હુકમનામાને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવેલ છે.

૨. આ અપીલકર્તાઓ મૂળ પ્રતિવાદીના કાયદેસરના વારસદારો છે, જ્યારે આ સામાવાળા મૂળ વાદી છે. સરળતા ખાતર, પક્ષકારોનો દાવામાં તેમની મૂળ સ્થિતિ મુજબ, એટલે કે વાદી અને પ્રતિવાદી તરીકે સંદર્ભ લેવામાં આવશે.

ટૂંકી હકીકતો:-

૩. વાદીએ તારીખ ૩૧/૦૫/૧૯૬૯ ના રોજ પ્રતિવાદી સાથે એક નોંધાયેલું બાનાખત (ત્યારબાદ ‘સદર બાનાખત’ તરીકે સંદર્ભિત) (આંક-૮૧) કર્યું હતું,

જેના દ્વારા પ્રતિવાદીએ દાવોવાળી મિલકત રૂ. ૧૦,૫૦૦/- ની રકમમાં વેચવા સંમતિ દર્શાવી હતી. સદર બાનાખતના નિષ્પાદન સમયે, વાદીએ રૂ. ૬,૦૦૦/- ચૂકવ્યા હતા જે પ્રતિવાદી દ્વારા વિધિવત રીતે સ્વીકારવામાં આવ્યા હતા. સદર બાનાખત મુજબ, દાવોવાળી મિલકતનો કબજો વાદીને સોંપવામાં આવ્યો હતો. વાદીનો એવો કેસ છે કે તારીખ ૦૬/૦૩/૧૯૭૦ ના રોજ તેમણે પ્રતિવાદીને વધુ રૂ. ૩,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવી હતી. આ બાબતની પહોંચ કથિત રીતે પ્રતિવાદી દ્વારા સાક્ષીની સહી સાથે આપવામાં આવી હતી. સદર પહોંચ દાવા સાથે આંક-૮૨ પર રજૂ કરવામાં આવી હતી. વાદી દ્વારા એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે બાકી રહેલી રૂ. ૧,૫૦૦/- ની રકમ પ્રતિવાદીને રોકડમાં ચૂકવવામાં આવી હતી. આમ, દાવાની તારીખે, સદર બાનાખત મુજબ સંમત થયેલ રકમ પ્રતિવાદીને ચૂકવી દેવામાં આવી હતી.

૩.૧. એવું જણાય છે કે નાયબ કલેક્ટર સમક્ષ ટુકડા કેસ નં. ૧૭/૧૯૮૧ તરીકે ટુકડા કેસ અંગે મહેસૂલી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેમાં તારીખ ૩૦/૦૮/૧૯૮૬ ના હુકમ દ્વારા સંબંધિત નાયબ કલેક્ટરે વાદીને દાવોવાળી મિલકતનો કબજો પ્રતિવાદીને સોંપી દેવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. પ્રતિવાદીની તરફેણમાં દાવોવાળી મિલકતનો કબજો સોંપતી વખતે તારીખ ૦૭/૦૨/૧૯૯૦ ના રોજ નાયબ કલેક્ટરના પ્રતિનિધિ દ્વારા પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું. તે મુજબ, દાવોવાળી મિલકતનો કબજો પ્રતિવાદીને પુનઃ પ્રાપ્ત થયો હતો. વાદીએ નાયબ

કલેક્ટરના ઉપરોક્ત નિર્ણયને રિવિઝન મારફતે રાજ્યના મહેસૂલ વિભાગના અધિક સચિવ સમક્ષ પડકાર્યો હોવાનું જણાય છે, જેમણે તારીખ ૨૮/૦૧/૧૯૯૧ ના પોતાના હુકમ દ્વારા વાદીની રિવિઝન મંજૂર કરી હોવાનું જણાય છે.

૩.૨. વાદીના જણાવ્યા મુજબ, પ્રતિવાદી તેમને દાવોવાળી મિલકતમાંથી બેકબજે કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા હોવાથી, તેમણે તારીખ ૧૮/૦૩/૧૯૯૧ ના રોજ રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નં. ૫૫/૧૯૯૧ તરીકે પ્રશ્નવાળો દાવો દાખલ કર્યો હતો. દાવામાં વાદીનો વિશિષ્ટ કેસ છે કે સદર બાનાખતના નિષ્પાદન પર તેઓ તારીખ ૩૧/૦૫/૧૯૬૯ થી દાવોવાળી મિલકતના કબજામાં છે, અને સમગ્ર વેચાણ અવેજ ચૂકવી દેવામાં આવ્યો હોવા છતાં પ્રતિવાદી તેમને બેકબજે કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. દાવામાં કરવામાં આવેલી મુખ્ય અરજ પોતાના કબજાનું રક્ષણ કરવાની છે અને પ્રતિવાદીનો દાવોવાળી મિલકતમાં કોઈ હક, હિત કે અધિકાર નથી તેવી જાહેરાત માંગી છે તથા એવી પણ જાહેરાત માંગી છે કે વાદી સદર બાનાખતના આધારે દાવોવાળી મિલકતમાં ખેતી કરી રહ્યા છે અને પ્રતિવાદીને તેમની પાસેથી દાવોવાળી મિલકતનો કબજો લેવાનો કોઈ અધિકાર નથી. ઉપરોક્ત અરજો ઉપરાંત, વાદીએ તારીખ ૩૧/૦૫/૧૯૬૯ ના સદર બાનાખતના વિશિષ્ટ પાલનની પણ માંગણી કરી છે અને તેમણે સમગ્ર વેચાણ અવેજ ચૂકવી દીધો છે.

૩.૩. પ્રતિવાદીએ તારીખ ૦૮/૦૭/૧૯૯૧ ના રોજ પોતાની લેખિત કેફિયત દાખલ કરીને દાવા સામે તકરાર કરી હતી, જેમાં વાદીના કબજાનો વિરોધ કર્યો હતો અને વાદી પાસેથી બાકીનો વેચાણ અવેજ એટલે કે રૂ. ૪,૫૦૦/- મળ્યા હોવાનું પણ સ્વીકાર્યું ન હતું. પ્રતિવાદીએ રૂ. ૩,૦૦૦/- ની કોઈ પહોંચ આપી હોવાનું સ્વીકાર્યું ન હતું. પ્રતિવાદીએ ખાસ કરીને એવો કેસ રજૂ કર્યો છે કે, મહેસૂલી અધિકારી દ્વારા ઉપરોક્ત પંચનામું કર્યા પછી, તેઓ દાવોવાળી મિલકતના કબજામાં છે.

૩.૪. સોગંદનામા અને દલીલો પૂર્ણ થયા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ઘડ્યા હોવાનું અને નીચે મુજબ ઉત્તરો આપ્યા હોવાનું જણાય છે: -

“(૧) શું એ સાબિત થાય છે કે દાવોવાળી જમીનોના વેચાણ માટેનો કરાર પ્રતિવાદીના સ્વર્ગસ્થ પિતા દ્વારા તારીખ ૩૧/૫/૬૯ ના રોજ વાદીની તરફેણમાં કરવામાં આવ્યો હતો?

(૨) શું એ સાબિત થાય છે કે વેચાણ કરાર નિષ્પાદિત થયો તે જ દિવસે દાવોવાળી જમીનોનો કબજો વાદીને સોંપવામાં આવ્યો હતો?

(૩) આ દાવો દાખલ કરવાના સમયે દાવોવાળી જમીનોના કબજામાં કોણ હોવાનું સાબિત થાય છે?

(૪) શું એ સાબિત થાય છે કે વાદીએ દાવોવાળી જમીનોના વેચાણ પેટે સ્વર્ગસ્થ વેચનારને પૂરેપૂરી રકમ એટલે કે રૂ. ૧૦,૫૦૦/- ચૂકવી દીધી છે?

(૫) શું એ સાબિત થાય છે કે પ્રતિવાદી વેચાણ કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે?

(૫૬) શું એ સાબિત થાય છે કે કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈના ભંગને કારણે વેચાણ કરાર અમાન્ય/શૂન્ય છે?

(૬) શું એ સાબિત થાય છે કે જરૂરી પક્ષકારોને ન જોડવાના આધારે દાવો નિષ્ફળ જાય છે?

(૭) શું એ સાબિત થાય છે કે પૂરતા કોર્ટ-ફી સ્ટેમ્પ ચોંટાડવામાં કે વાપરવામાં આવ્યા નથી? જો હા, તો તેની શું અસર થાય?

(૮) શું એ સાબિત થાય છે કે દાવો મુદતના કાયદાથી બાધિત છે?

(૯) વાદી કઈ દાદ મેળવવા માટે હકદાર છે?

(૧૦) શો આખરી હુકમ અને હુકમનામું?

XXXXX XXXXX XXXXX XXXXX

(૧) હકારાત્મક.

(૨) હકારાત્મક.

(૩) પ્રતિવાદી કબજામાં છે.

(૪) નકારાત્મક.

(૫) નકારાત્મક.

(૫૬) નકારાત્મક.

(૬) હકારાત્મક.

(૭) હકારાત્મક, ખૂટતી કોર્ટ-ફી સ્ટેમ્પ ભરવી જરૂરી છે.

(૮) હકારાત્મક.

(૯) ના.

(૧૦) આ ચુકાદાના આખરી હુકમ મુજબ."

૩.૫. જ્યાં સુધી સદર બાનાખતના નિષ્પાદનનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે તે પ્રતિવાદી દ્વારા નિષ્પાદિત કરવામાં આવ્યું હતું. એવું પણ માનવામાં આવ્યું હતું કે સદર બાનાખતના નિષ્પાદન અનુસાર, દાવોવાળી મિલકતનો કબજો વાદીને સોંપવામાં આવ્યો હતો. તેમ છતાં, મુદ્દા નં. ૨ નો ઉત્તર આપતી વખતે, ટ્રાયલ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે દાવો દાખલ કરવાના સમયે, વાદી દાવોવાળી મિલકતના કબજામાં ન હતા. ટ્રાયલ કોર્ટના આવા કારણની ચર્ચા આ ચુકાદાના પાછળના ભાગમાં કરવામાં આવશે.

૩.૬. તેવી જ રીતે, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું ન હતું કે બાકીનો વેચાણ અવેજ રૂ. ૪,૫૦૦/- વાદી દ્વારા પ્રતિવાદીને ચૂકવવામાં આવ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે પોતાના ચુકાદામાં સ્પષ્ટપણે નોંધ્યું હતું કે વાદી આંક-૮૨ પર રજૂ કરેલી તારીખ ૦૬/૦૩/૧૯૭૦ ની પહોંચ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે, કારણ કે પહોંચ પર સહી કરનારાઓમાંથી કોઈની પણ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. જ્યાં સુધી રૂ. ૧,૫૦૦/- ના રોકડ ચુકવણાનો સંબંધ છે, વાદી પાસે સદર રકમ પ્રતિવાદીને ચૂકવવામાં આવી હતી તે દર્શાવવા માટે કોઈ પુરાવો ન હતો.

૩.૭. ટ્રાયલ કોર્ટે મુદ્દા નં. ૬ નો ઉત્તર પણ વાદી વિરુદ્ધ આપ્યો હતો, અને ઠરાવ્યું હતું કે જરૂરી પક્ષકારોને ન જોડવાના કારણે (એટલે કે, દાવોવાળી મિલકતના તમામ સહ-માલિકોને ન જોડવાના કારણે), આ આધારે પણ દાવો ફગાવી દેવાપાત્ર છે.

જરૂરી કોર્ટ ફી ન ભરવાના સંબંધમાં, એવું જણાયું હતું કે વાદીએ પૂરતી કોર્ટ ફી ભરી ન હતી.

૩.૮. છેલ્લે, ટ્રાયલ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, સદર બાનાખત અનુસાર, વાદી દ્વારા પ્રતિવાદીને બાકીની રકમ ચૂકવવા માટે ૩ વર્ષનો સમયગાળો નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો, જે મે, ૧૯૭૦ ના મહિનામાં પૂર્ણ થઈ ગયો હતો, જ્યારે પ્રશ્નવાળો દાવો તારીખ ૧૮/૦૩/૧૯૯૧ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેથી તેણે ઠરાવ્યું કે દાવો મુદત અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ના અનુચ્છેદ ૫૪ હેઠળ નિર્ધારિત મુદતના સમયગાળા પછી દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. આમ, ટ્રાયલ કોર્ટે દર્શાવેલા ઉપરોક્ત કારણોને ધ્યાને રાખીને, વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ દાવો ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો.

૩.૯. ઉપરોક્ત નિર્ણયથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, વાદીએ એપેલેટ કોર્ટ સમક્ષ રેગ્યુલર સિવિલ અપીલ નં. ૪૦/૧૯૯૮ દાખલ કરી હતી. એપેલેટ કોર્ટે વિચારણા માટે નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ઘડ્યા હતા: –

“(૧) શું પ્રતિવાદીએ વાદી દ્વારા જણાવ્યા મુજબ વાદી અણાઉદ્દીન ઇબ્રાહીમ રાજપુરા સાથે વેચાણ કરાર કર્યો છે?

(૨) દાવોવાળી જમીનમાં વાસ્તવિક, પ્રત્યક્ષ અને કાયદેસરના કબજામાં કોણ છે?

(૩) શું વાદી મિલકત હસ્તાંતરણ અધિનિયમની કલમ ૫૩(ક) ના આવશ્યક તત્વો એટલે કે આંશિક પાલનનો સિદ્ધાંત સાબિત કરે છે?

(૪) શું દાવો મુદતના કાયદાથી બાધિત છે?

(૫) શું વાદી માંગેલી દાદ એટલે કે પ્રતિવાદી સામે મનાઈદુકમ અને કરારના વિશિષ્ટ પાલન અંગેની દાદ મેળવવા માટે હકદાર છે?

(૬) શું દાવો કાયદાકીય રીતે ટકી શકે તેમ છે?”

૩.૧૦. એપેલેટ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, વાદી વેચાણ અવેજ ચૂકવવા હંમેશા તૈયાર અને તત્પર હતા અને તે રીતે, સદર બાનાખતના નિષ્પાદન સમયે રૂ. ૬,૦૦૦/- અને તારીખ ૦૬/૦૩/૧૯૭૦ ના રોજ રૂ. ૩,૦૦૦/- ચૂકવ્યા હતા. જ્યાં સુધી બાકીના રૂ. ૧,૫૦૦/- નો સંબંધ છે, વાદી દ્વારા એપેલેટ કોર્ટ સમક્ષ બાંહેધરી દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી, એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા તેને સ્વીકારી લેવામાં આવી હતી અને વાદીને બાકીના વેચાણ અવેજ તરીકે કોર્ટમાં જમા કરાવવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી. તદનુસાર, એપેલેટ કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી હતી કે વાદી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા હંમેશા તૈયાર અને તત્પર હતા અને છે.

૩.૧૧. એપેલેટ કોર્ટે સ્થાપિત કબજાના પાસાની પણ ચર્ચા કરી હતી અને અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે નોંધાયેલા સદર બાનાખતના આધારે વાદીને કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો અને તેને કાયદેસરનો કબજો ગણવો જરૂરી છે, અને મિલકત

હસ્તાંતરણ અધિનિયમ, ૧૮૮૨ (ટૂંકમાં ‘અધિનિયમ, ૧૮૮૨’) ની કલમ ૫૩૬ મુજબ, વાદી પોતાના કબજાના રક્ષણ માટે હકદાર છે. એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા વાદ્યસ્ત ચુકાદાના ફરિયાદ-૨૨ માં એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે મહેસૂલ વિભાગના અધિક સચિવ દ્વારા તારીખ ૨૮/૦૧/૧૯૯૧ ના રોજ નાયબ કલેક્ટરનો હુકમ રદ કરવામાં આવતાં જ, વાદીના કબજા અંગેની મૂળ સ્થિતિ આપોઆપ પુનઃસ્થાપિત થઈ જાય છે. એવું જણાય છે કે એપેલેટ કોર્ટે દાવો દાખલ કરવાની તારીખે વાદીનો માની લીધેલો કબજો ગણી લીધો હતો.

૩.૧૨. એપેલેટ કોર્ટે મુદત અંગેના મુદ્દા બાબતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવાયેલા વલણ સાથે પણ અસંમતિ દર્શાવી હતી, કારણ કે વિવાદિત મિલકત સહકારી મંડળી પાસે ગીરો હોવાથી તેના પર બોજો હતો અને તે તારીખ ૧૮/૦૭/૧૯૮૯ ના રોજ ગીરો/બોજામાંથી મુક્ત થઈ હતી. ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (ટૂંકમાં ‘**સહકારી મંડળી અધિનિયમ**’) ની કલમ ૪૮(૨) હેઠળના પ્રતિબંધને કારણે સદર તારીખ સુધી વેચાણ દસ્તાવેજ નિષ્પાદિત થઈ શક્યો ન હતો. આમ, એપેલેટ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, જ્યાં સુધી મિલકતમાંથી આવો બોજો હટાવવામાં ન આવ્યો ત્યાં સુધી વાદી માટે પ્રતિવાદીને વેચાણ દસ્તાવેજના નિષ્પાદન માટે આગળ આવવા કહેવાનું કોઈ કારણ ન હતું. દાવો વર્ષ ૧૯૯૧ માં દાખલ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, તે તારીખ ૧૮/૦૭/૧૯૮૯ થી ૩ વર્ષની અંદર હતો અને તે

અનુસાર, દાવો મુદત અધિનિયમના સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૩.૧૩. આમ, ઉપરોક્ત અવલોકનો અને કારણોના સંદર્ભમાં, એપેલેટ કોર્ટ વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ મંજૂર કરી હતી અને મનાઈહુકમનું હુકમનામું પસાર કર્યું હતું. પ્રતિવાદીને તેના પરના તમામ બોજા અને મુશ્કેલીઓ દૂર કર્યા પછી નોંધાયેલા સદર બાનાખતના સંદર્ભમાં વાદીની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ નિષ્પાદિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. વાદીને દાવો દાખલ કરવાના સમયે અપર્યાપ્ત હોવાને કારણે વધારાની કોર્ટ ફી ચૂકવવાનો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૩.૧૪. એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને હુકમનામાથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, મૂળ પ્રતિવાદીના કાયદેસરના વારસદારોએ હાલની બીજી અપીલ દાખલ કરી છે, જેને આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૦૭/૦૮/૨૦૦૬ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી. આ અપીલ દાખલ કરતી વખતે, કાયદાના નીચે મુજબના મહત્વના કાનૂની પ્રશ્નો ઘડવામાં આવ્યા હતા: –

“૧) શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, વાદીનો દાવો મુદતના કાયદાથી બાધિત હતો?

૨) શું સહકારી મંડળી અધિનિયમની કલમ-૪૮(૨) ને ધ્યાને લેતાં વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ વિશિષ્ટ પાલનનું હુકમનામું કરી શકતી હતી?

૩) શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, જ્યારે દાવાની તારીખે વાદી કબજામાં ન હતા ત્યારે તેમની તરફેણમાં મનાઈદુકમનું દુકમનામું કરી શકાયું હોત?

૪) શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, કોર્ટે કરારના વિશિષ્ટ પાલનનું દુકમનામું ન આપવું જરૂરી હતું?”

અપીલકર્તાઓ – પ્રતિવાદીની દલીલો:

૪. અપીલકર્તાઓ – પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી મૃગન પુરોહિત સાથે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અંશિન દેસાઈએ અપીલના સમર્થનમાં નીચે મુજબની દલીલો કરી છે: –

૪.૧. એપેલેટ કોર્ટે સ્પેસિફિક રિલીફ એક્ટની જોગવાઈઓની અવગણના કરીને તેમજ સીપીસીની પ્રથમ અનુસૂચિ સાથે જોડાયેલા પરિશિષ્ટ-ક, ફોર્મ નં. ૪૭ ને ધ્યાને લીધા વિના વાદીની તરફેણમાં વિશિષ્ટ પાલનનું દુકમનામું આપીને કાયદાકીય ભૂલ કરી છે. દાવામાં મુખ્યત્વે દાવોવાળી મિલકત પર પોતાના કબજાના રક્ષણની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને પ્રતિવાદીનો દાવોવાળી મિલકતમાં કોઈ હક, હિત કે અધિકાર નથી તેવી જાહેરાત માંગી હતી. વાદીનો ઈરાદો ક્યારેય વિશિષ્ટ પાલન માટે દાવો દાખલ કરવાનો ન હતો પરંતુ આનુષંગિક અરજ તરીકે, તેમણે નોંધાયેલા સદર બાનાખતના પાલનની માંગણી કરી હતી.

૪.૨. એપેલેટ કોર્ટે એ હકીકતની કદર કરી ન હતી કે વાદીએ દાવામાં એવી રજૂઆત કરી ન હતી કે તેઓ કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા હંમેશા તૈયાર અને તત્પર

હતા/છે અને બાકીના વેચાણ અવેજનું ચુકવણું સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હોવાથી, તેમની તરફેણમાં વિશિષ્ટ પાલનનું કોઈ હુકમનામું આપી શકાયું ન હોત.

જ.૩. દાવો દાખલ કરવાના સમયે દાવોવાળી મિલકતનો કબજો વાદી પાસે ન હતો અને મહેસૂલી અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા પંચનામા મારફતે તારીખ ૦૭/૦૨/૧૯૯૦ ના રોજ દાવોવાળી મિલકતનો કબજો તેમની પાસેથી લઈ લેવામાં આવ્યો હતો તેવી હકીકત જાણતા હોવા છતાં, વાદી દ્વારા દાવોવાળી મિલકતના કબજા માટે કોઈ દાદ માંગવામાં આવી ન હતી. જોકે, વાદી દાવોવાળી મિલકતના કબજાની દાદ માંગી શક્યા હોત પરંતુ આવી માંગણી ન કરી હોવાથી, સ્પેસિફિક રિલીફ એક્ટની કલમ ૩૪ દ્વારા બાધિત હોવાને કારણે એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા તે આપી શકાયું ન હોત.

જ.૪. એપેલેટ કોર્ટે એ હકીકત સંપૂર્ણપણે નજરઅંદાજ કરી દીધી હતી કે તારીખ ૦૬/૦૩/૧૯૭૦ ના રોજ વાદી દ્વારા રૂ. ૩,૦૦૦/- નું ચુકવણું કાયદા અનુસાર સાબિત થયું ન હતું, કારણ કે ટ્રાયલ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે એવો નિષ્કર્ષ નોંધ્યો છે કે વાદી યોગ્ય પુરાવા દ્વારા આવું ચુકવણું સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કારણ કે આંક-૮૨ વાળી પહોંચ કાયદા અનુસાર સાબિત થઈ નથી.

જ.૫. એપેલેટ કોર્ટે, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વાદી વિરુદ્ધ નોંધાયેલા આવા કારણની ચર્ચા કર્યા વિના અને તેને ઉલટાવ્યા વિના, ભૂલભરેલી રીતે માની લીધું હતું કે વાદી દ્વારા

પ્રતિવાદીને રૂ. ૩,૦૦૦/- નું ચુકવણું પહેલેથી જ કરી દેવામાં આવ્યું છે. એપેલેટ કોર્ટ અપીલના તબક્કે વાદીને રૂ. ૧,૫૦૦/- જમા કરાવવાની પરવાનગી આપી શકી ન હોત, કારણ કે દાવો દાખલ કરતા પહેલાં વાદી દ્વારા આવા ચુકવણાની ઓફર કરવામાં ન આવી હોવાથી, તે દર્શાવે છે કે તેઓ કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા ક્યારેય તૈયાર અને તત્પર ન હતા.

જ.૬. દાવો તારીખ ૧૮/૦૩/૧૯૯૧ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે, આવા દાવાને ગ્રાહ્ય રાખી શકાયો ન હોત અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો. વાદી શુદ્ધ હાથો સાથે કોર્ટ સમક્ષ આવ્યા નથી, બલ્કે દાવો દાખલ કરતા પહેલાં દાવોવાળી મિલકતના કબજા અંગેની મહત્વપૂર્ણ હકીકત છુપાવી હતી. વર્ષ ૧૯૬૯ થી દાવો દાખલ કરવાની તારીખ સુધીના મહેસૂલી રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે આવા રેકૉર્ડમાં વાદીનું નામ જણાયું ન હતું, જેના પરથી કહી શકાય કે વાદી ક્યારેય દાવોવાળી મિલકતના કબજામાં ન હતા.

જ.૭. એપેલેટ કોર્ટે રેકૉર્ડ પરના મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓની યોગ્ય કદર કર્યા વિના ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા હકીકતના તારણોને ઉલટાવીને કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે. પ્રતિવાદીએ એપેલેટ કોર્ટ સમક્ષ વધારાના પુરાવા તરીકે રેકૉર્ડ પર મૂક્યું હતું કે, હિંમતનગરના નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૩૦/૦૮/૨૦૦૨ ના હુકમ દ્વારા નાયબ કલેક્ટરે દાવોવાળી મિલકતમાં પોતાનો

કબજો પુનઃસ્થાપિત કરવા માટેની વાદીની અરજી ફગાવી દીધી હતી. ઉપરોક્ત હુકમ એ પણ દર્શાવે છે કે દાવો દાખલ કરવાના સમયે વાદી દાવોવાળી મિલકતના કબજામાં ન હતા.

૪.૮. એપેલેટ કોર્ટે નોંધાયેલા સદર બાનાખતના નિષ્પાદનની તારીખથી ત્રણ વષની અંદર વાદીએ પ્રતિવાદીની તરફેણમાં બાકીની રકમની ઓફર કરી ન હતી તે હકીકતને નજરઅંદાજ કરીને દાવો મુદતના સમયગાળાની અંદર છે તેવું અવલોકન કરીને કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે. દાવોવાળી મિલકત પર માત્ર ગીરો હોવાના કારણે મુદતનો સમયગાળો અટકી જતો નથી, કારણ કે વાદી શરતી હુકમનામું મેળવી શક્યા હોત.

૪.૯. એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા હકીકતના તારણો માત્ર વિકૃત જ નથી પરંતુ કાયદાની સ્થાપિત સ્થિતિથી વિપરીત છે, અને અપીલ મંજૂર કરતી વખતે એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા ઘોર ભૂલ કરવામાં આવી છે, જેને સીપીસીની કલમ ૧૦૦ હેઠળ પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે આ કોર્ટ દ્વારા સુધારી શકાય છે.

૪.૧૦. વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈ રજૂઆત કરશે કે વિશિષ્ટ પાલનનું હુકમનામું એ વિવેકાધીન દાદ છે, અને કેસની હકીકતોને ધ્યાને લેતાં, તેમજ વાદીએ ઘણા લાંબા સમય સુધી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કર્યું ન હોવાથી, એપેલેટ કોર્ટે આવી દાદ આપવી જોઈતી ન હતી.

જ.૧૧. ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈ આ બીજી અપીલ મંજૂર કરવા આ કોર્ટને વિનંતી કરશે.

જ.૧૨. પોતાની દલીલોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈ નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખશે:

(૧) હર હાઈનેસ મહારાણી શાંતિદેવી પી. ગાયકવાડ વિરુદ્ધ સાવજીભાઈ હરિભાઈ પટેલ અને અન્યો, (૨૦૦૧) ૫ એસ.સી.સી. ૧૦૧ માં અહેવાલ થયેલ;

(૨) પાયડી રમના ઉર્ફે રામુલુ વિરુદ્ધ દવરાસેટી મન્મદા રાવ, (૨૦૨૪) ૭ એસ.સી.સી. ૫૧૫ માં અહેવાલ થયેલ.

સામાવાળા – મૂળ વાદીની દલીલો:

પ. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળા-વાદી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે. વી. જાપીએ નીચે મુજબની દલીલો કરીને આ બીજી અપીલનો સખત વિરોધ કર્યો છે:

પ.૧. અપીલ મંજૂર કરતી વખતે એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ભૂલ, ઘોર ભૂલ તો બિલકુલ કરવામાં આવી નથી. ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવ્યા મુજબ પ્રતિવાદીનું વર્તન વિશ્વસનીય નથી, અને તે રીતે પ્રતિવાદી ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ઊભો કરેલો પોતાનો બચાવ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા; જ્યારે વાદી નીચેની અદાલતો સમક્ષ સફળતાપૂર્વક સાબિત કરી શક્યા હતા કે તેઓ કરારના પોતાના

ભાગનું પાલન કરવા તૈયાર અને તત્પર હતા, અને તે રીતે બાકીનો વેચાણ અવેજ ચૂકવવાની આર્થિક સ્થિતિમાં હતા.

પ.૨. આંક-૮૨ પર રજૂ કરાયેલ તારીખ ૦૬/૦૩/૧૯૭૦ ની ચુકવણી પહોંચને ન માનીને ટ્રાયલ કોર્ટે કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે. પ્રતિવાદીએ પોતાની લેખિત કેફિયતમાં સદર પહોંચની અસલિયત સામે કોઈ તકરાર કરી નથી, અને તે કપટપૂર્ણ હોવાનો કોઈ આક્ષેપ કર્યો નથી. આવા સંજોગોમાં, એકવાર ઉપરોક્ત પહોંચ આંક-૮૨ પર સ્વીકારવામાં આવી હોય, તો ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેને અવિશ્વસનીય ગણી શકાય નહીં.

પ.૩. પ્રતિવાદી પર એ સાબિત કરવાનો પુરાવાનો બોજો હતો કે તેમને રૂ. ૩,૦૦૦/- મળ્યા નથી જે તેઓ નિભાવવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા. વાદીએ મોટો વેચાણ અવેજ ચૂકવી દીધો હોવાથી અને એપેલેટ કોર્ટમાં બાકીના રૂ. ૧,૫૦૦/- જમા કરાવવાની પરવાનગી મેળવી હોવાથી, જે તેમણે પહેલેથી જ જમા કરાવી દીધા છે, એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિશિષ્ટ પાલનના હુકમનામામાં આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં.

પ.૪. પક્ષકારો વચ્ચે એવો કોઈ વિવાદ નથી કે નોંધાયેલા સદર બાનાખતના અનુસંધાને વાદીને દાવોવાળી મિલકતનો કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૦૭/૦૨/૧૯૮૦ નું પંચનામું (આંક-૧૧૭) વાદીની ગેરહાજરીમાં મહેસૂલી

સત્તાધિકારી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું, અને તે રીતે પ્રતિવાદી દાવોવાળી મિલકતના માત્ર કાગળ પરના કબજાનો દાવો કરી શકે છે; જોકે, વાદી સ્થાપિત કબજા હેઠળ સમગ્ર સમય દરમિયાન દાવોવાળી મિલકતના કબજામાં રહ્યા છે. વાદી અધિનિયમ, ૧૮૮૨ ની કલમ ૫૩૬ હેઠળ રક્ષણ મેળવવા માટે હકદાર છે. કરારના આંશિક પાલન તરીકે વાદીને કબજો સોંપવામાં આવ્યો હોવાથી, તેમના કબજાનું કોર્ટ દ્વારા રક્ષણ કરવું જરૂરી હતું, જેનું વાસ્તવમાં એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે રક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

પ.પ. એકવાર મહેસૂલ વિભાગના મુખ્ય સચિવે તેમના તારીખ ૨૮/૦૧/૧૯૯૧ ના હુકમ (આંક-૮૩) દ્વારા નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૩૦/૦૯/૧૯૮૬ ના હુકમ (આંક-૯૯) ને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કર્યો હોય, ત્યારે એપેલેટ કોર્ટે યોગ્ય રીતે અવલોકન કર્યું છે કે વાદીનો કબજો આપોઆપ પુનઃસ્થાપિત થઈ જશે. વાદી વર્ષ ૧૯૬૯ થી દાવોવાળી મિલકતના કબજામાં રહ્યા હતા, જેને નાયબ કલેક્ટરના સદર હુકમ પસાર થયા પછી પ્રતિવાદી દ્વારા ખતેલ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો, જેથી વાદી પાસે તારીખ ૧૮/૦૩/૧૯૯૧ ના રોજ દાવો દાખલ કરીને દીવાની કોર્ટનો સંપર્ક કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન હતો.

પ.ક. એપેલેટ કોર્ટે યોગ્ય રીતે અભિપ્રાય આપ્યો છે કે દાવો વિશિષ્ટ પાલન માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે સદર બાનાખતના નિષ્પાદન સમયે સહકારી મંડળીનો બોજો હતો, અને તે બોજાને કારણે તેમજ સહકારી મંડળી અધિનિયમની કલમ ૪૮(૨) ને ધ્યાને લેતાં, વાદી વેચાણ દસ્તાવેજ કરાવી શક્યા ન હતા. એકવાર તારીખ ૧૮/૦૭/૧૯૮૯ ના રોજ આવો બોજો/ગીરો દૂર થઈ ગયો, ત્યાર પછી વાદી વેચાણ દસ્તાવેજ કરાવી શકવા સક્ષમ બન્યા હતા. આમ, દાવો તારીખ ૧૮/૦૭/૧૯૮૯ થી ત્રણ વર્ષની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, અને તે રીતે સમયસર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

પ.ગ. તદુપરાંત, એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા ન તો કોઈ વિકૃત કે ન તો કોઈ ભૂલભરેલો નિષ્કર્ષ નોંધવામાં આવ્યો છે, આવા સંજોગોમાં, સીપીસીની કલમ ૧૦૦ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

પ.દ. ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, વિદ્વાન વકીલ શ્રી જાપી અપીલ ફગાવી દેવા વિનંતી કરશે.

પ.દ. પોતાની દલીલોના સમર્થનમાં, તેઓ નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખશે:

(૧) અનિલ ઋષિ વિરુદ્ધ ગુરબક્ષ સિંઘ, (૨૦૦૬) ૫ એસ.સી.સી. ૫૫૮ માં અહેવાલ થયેલ;

(૨) આનંદ નારાયણ શુક્લા વિરુદ્ધ જગત ધારી, ૨૦૨૬ એસ.સી.સી.
ઓનલાઈન એસસી ૮૨૭ માં અહેવાલ થયેલ.

૬. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા અન્ય કોઈ વધારાની રજૂઆતો કરવામાં આવી નથી.

તારણો અને કારણો: –

૭. શરૂઆતમાં જ, એ અવલોકન કરવું જરૂરી છે કે આ બીજી અપીલ નીચેની અદાલતો દ્વારા નોંધાયેલા હકીકતના વિસંગત તારણો સામે દાખલ કરવામાં આવી છે, કારણ કે ટ્રાયલ કોર્ટ દાવો ફગાવી દીધો હતો, જ્યારે એપેલેટ કોર્ટ અપીલ મંજૂર કરી હતી, જેના દ્વારા વાદીની તરફેણમાં દાવામાં હુકમનામું કર્યું હતું.

૮. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને નીચેની અદાલતો દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનામાનું અવલોકન કરતાં, નીચે મુજબની બાબતો ફલિત થાય છે.

૮.૧. મૂળ પ્રતિવાદીએ વાદીની તરફેણમાં સદર બાનાખત નિષ્પાદિત કર્યું હતું જે તારીખ ૩૧/૦૫/૧૯૬૯ ના રોજ નોંધાયેલું હતું. પક્ષકારો દ્વારા કુલ વેચાણ અવેજ રૂ. ૧૦,૫૦૦/- નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. તેના નિષ્પાદન સમયે, વાદીએ પ્રતિવાદીને રૂ. ૬,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવી હતી અને બાકીના રૂ. ૪,૫૦૦/- નિયત સમય એટલે કે મે, ૧૯૭૦ ની અંદર ચૂકવવા સંમતિ દર્શાવી હતી. સદર બાનાખતના નિષ્પાદન પછી વાદીને દાવોવાળી જમીનનો કબજો સોંપવામાં આવ્યો

હતો. વાદીનો એવો કેસ છે કે તેમણે તારીખ ૦૬/૦૩/૧૯૭૦ ના રોજ સાક્ષી તરીકે સહી કરનાર બે વ્યક્તિઓની હાજરીમાં પ્રતિવાદીને રૂ. ૩,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવી હતી, જેઓ આંક-૮૨ વાળી પહોંચ પર સહી કરનારા હતા. તેમ છતાં, સદર પહોંચ સાબિત કરવા માટે વાદી દ્વારા તે સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી.

૮.૨. સંબંધિત નાયબ કલેક્ટરે બોમ્બે પ્રિવેન્શન ઓફ ફ્રેગમેન્ટેશન એન્ડ કન્સોલિડેશન ઓફ હોલિડિંગ્સ એક્ટ, ૧૯૪૭ (ત્યારબાદ ‘ટુકડા અધિનિયમ’ તરીકે સંદર્ભિત) હેઠળ પક્ષકારો સામે કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી. તેમણે તારીખ ૩૦/૦૮/૧૯૮૬ નો હુકમ પસાર કર્યો હતો, જેના દ્વારા વાદીને દાવોવાળી મિલકતનો કબજો પ્રતિવાદીની તરફેણમાં સોંપી દેવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. ઉપરોક્ત હુકમના અનુસંધાને, પ્રતિવાદીને દાવોવાળી જમીનનો કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો, જે તારીખ ૦૭/૦૨/૧૯૮૦ ના રોજ મહેસૂલી અધિકારી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા પંચનામા પરથી સમર્થિત થાય છે. વાદીએ નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ઉપરોક્ત હુકમને ગુજરાત રાજ્યના મહેસૂલ વિભાગના મુખ્ય સચિવ સમક્ષ પડકાર્યો હતો, જેમણે તારીખ ૨૮/૦૧/૧૯૮૧ ના રોજ તેમની રિવિઝન મંજૂર કરી હતી. તેમ છતાં, મુખ્ય સચિવ દ્વારા પસાર કરાયેલા ઉપરોક્ત હુકમ પછી વાદીને કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો તેવું દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી. કબજો લઈ લેવાની ઉપરોક્ત હકીકત જાહેર કર્યા વિના, વાદીએ ઉપરોક્ત દાવો દાખલ

કરીને જાહેરાત અને મનાઈદુક્રમ તેમજ સદર બાનાખતના વિશિષ્ટ પાલનની દાદ માંગી હતી.

૮.૩. પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે જોયું કે તારીખ ૦૭/૦૨/૧૯૯૦ ના રોજ વાદી પાસેથી કબજો પહેલેથી જ લઈ લેવામાં આવ્યો હતો. ઉપરોક્ત પંચનામા મુજબ, તેમના કબજાના રક્ષણ અંગે કોઈ દાદ આપી શકાય નહીં. ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે પંચનામું મહેસૂલી અધિકારી દ્વારા તેમની સત્તાવાર ક્ષમતામાં કરવામાં આવ્યું હતું, તેથી કોઈ શંકા ઊભી થઈ શકે નહીં. દાવોવાળી જમીનમાં પોતાને પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે વાદી દ્વારા કોઈ અરજ કરવામાં ન આવી હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટે આ બાબતે કોઈ દાદ આપી ન હતી.

૮.૪. જ્યાં સુધી સદર બાનાખતના વિશિષ્ટ પાલન અંગેની દાદનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ટ્રાયલ કોર્ટે જોયું કે વાદીએ પ્રતિવાદીને રૂ. ૩,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવી છે તે રેકૉર્ડ પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે, કારણ કે ટ્રાયલ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, રૂ. ૩,૦૦૦/- ની પહોંચ (આંક-૮૨) વાદી દ્વારા કાયદા અનુસાર સાબિત કરવામાં આવી નથી. વાદીએ સદર પહોંચના સાક્ષીની તપાસ કરી ન હતી. જ્યાં સુધી રૂ. ૧,૫૦૦/- ના બાકી ચુકવણાનો સંબંધ છે, વાદી આવી હકીકત સાબિત કરવામાં અસમર્થ રહ્યા હતા. ટ્રાયલ કોર્ટે તેના વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં નોંધેલા ઉપરોક્ત તથ્યો અને સંજોગો ઉપરાંત, એવું પણ વધુમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું

હતું કે સદર બાનાખતમાં પોતાની સંમતિ મુજબ મે, ૧૯૭૦ પહેલાં બાકી અવેજ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયા હોવાથી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા માટે વાદી તરફથી કોઈ તૈયારી અને તત્પરતા ન હતી. દાવો વર્ષ ૧૯૯૧ માં દાખલ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, મે, ૧૯૭૦ થી ત્રણ વર્ષના સમયગાળા પછી હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, દાવો મુદત બહારનો છે અને વાદીની તરફેણમાં કોઈ દાદ આપી શકાય નહીં.

૮.૫. જ્યારે, એપેલેટ કોર્ટે જોયું કે વાદી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા તૈયાર અને તત્પર હતા અને સમગ્ર વેચાણ અવેજ ચૂકવી દીધો હોવાથી, તેમને તૈયારી અને તત્પરતા અંગે કંઈપણ જણાવવાની કોઈ જરૂર ન હતી. એપેલેટ કોર્ટે અપીલની સુનાવણી વખતે વાદીને રૂ. ૧,૫૦૦/- ચૂકવવાની પરવાનગી આપી હતી. વધુમાં, એપેલેટ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, એકવાર મુખ્ય સચિવ દ્વારા વાદીની રિવિઝન મંજૂર કરવામાં આવી એટલે, વાદી આપોઆપ દાવોવાળી જમીનના કબજામાં પુનઃસ્થાપિત થઈ ગયા હતા. એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે નોંધાયેલા સદર બાનાખતના આધારે વાદીને દાવોવાળી જમીનનો કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો, અધિનિયમ, ૧૮૮૨ ની કલમ ૫૩૬ મુજબ, વાદીના આવા સ્થાપિત કબજાનું રક્ષણ કરવું જરૂરી છે. એપેલેટ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, દાવો મુદતની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે સદર બાનાખતના નિષ્પાદન સમયે દાવોવાળી જમીન પર ગીરો/બોજો ઊભો થયો હતો જે માત્ર તારીખ ૧૮/૦૭/૧૯૮૯ ના રોજ

દૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યાર પછી, વાદી પ્રતિવાદી પાસેથી વેચાણ દસ્તાવેજ કરાવી શકવા સક્ષમ બન્યા હતા. પરિણામે, તેણે અપીલ મંજૂર કરી હતી અને ટ્રાયલ કોર્ટનો હુકમ રદ કર્યો હતો.

૯. ઉપર અવલોકન કર્યા મુજબ, આ કોર્ટે કાયદાના અમુક પ્રશ્નો ઘડીને આ બીજી અપીલ દાખલ કરી છે, જેના જવાબો હું નીચે મુજબ આપવા માંગુ છું: –

પ્રશ્ન નં. ૧

૧૦. એ સાચું છે કે સદર બાનાખતની શરતો મુજબ, વાદીએ મે, ૧૯૭૦ સુધીમાં પ્રતિવાદીને બાકીનો વેચાણ અવેજ ચૂકવવો જરૂરી હતો, પરંતુ સદર બાનાખતની શરતોનું સ્પષ્ટ વાંચન કરતાં, આવો સમયગાળો કરારનું હાર્દ ન હતો, કારણ કે તેમાં ક્યાંય એવું જણાવાયું નથી કે સદર બાનાખતનો સમયગાળો મે, ૧૯૭૦ ના મહિનામાં પૂર્ણ થઈ જશે. તદુપરાંત, દાવોવાળી જમીન પર સહકારી મંડળીનો ગીરો/બોજો હતો. આવા સંજોગોમાં પણ, પ્રતિવાદી મંડળીની પૂર્વ મંજૂરી વિના વાદીની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ નિષ્પાદિત કરી શક્યા ન હોત. વાસ્તવમાં, એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયા મુજબ તારીખ ૧૮/૦૭/૧૯૮૯ ના રોજ આવો બોજો દૂર કરવામાં આવ્યો હતો (આંક-૧૦૭ પર નોંધ નં. ૪૪૦૪ મુજબ), ત્યારબાદ દાવોવાળી જમીન બોજામુક્ત થઈ હતી (આંક-૧૦૬) અને સદર તારીખના ૩ વર્ષના સમયગાળાની અંદર દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. એપેલેટ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, દાવો મુદતના સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

હકીકતો અને સંજોગોની સમગ્રતા અને સદર બાનાખતનું સ્પષ્ટ વાંચન ધ્યાને લેતાં, દાવો મુદતના સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો તેવો એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા લેવાયેલ અભિપ્રાય ક્ષતિપૂર્ણ ગણી શકાય નહીં.

૧૦.૧. મારા મત મુજબ, જ્યારે એપેલેટ કોર્ટે એવું અવલોકન કર્યું કે દાવો મુદતની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે તેમાં કોઈ કાયદાકીય ભૂલ જણાતી નથી. પ્રશ્ન નં. ૧ નો તે મુજબ ઉત્તર આપવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન નં. ૨

૧૧. ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૪૮(૨) મુજબ, મંડળીના બોજા હેઠળની કોઈપણ મિલકત કે મિલકતમાંના હિતનું મંડળીની અગાઉની પરવાનગી વિના કોઈપણ રીતે હસ્તાંતરણ કરવામાં આવશે નહીં. સદર બાનાખતના નિષ્પાદન સમયે દાવોવાળી જમીન પર મંડળીનો બોજો હતો તે નિર્વિવાદ હકીકત રહી છે. તેથી, વાદીની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ નિષ્પાદિત કરતા પહેલાં મંડળીની પૂર્વ પરવાનગી મેળવવાની પ્રતિવાદી પર કાનૂની જવાબદારી હતી.

૧૧.૧. અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૪૮ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૪૮. (૧) તે સમયે અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, પરંતુ જમીન મહેસૂલ અથવા જમીન મહેસૂલ તરીકે વસૂલવાપાત્ર કોઈપણ નાણાં સંબંધમાં સરકારના કોઈપણ પૂર્વ દાવાને અને

દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૦૮ ની કલમો ૬૦ અને ૬૧ ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને,—

(ક) કોઈપણ સભ્ય અથવા સભ્ય મટી ગયેલી વ્યક્તિ દ્વારા મંડળીને ચૂકવવાપાત્ર કોઈપણ દેવું અથવા બાકી માંગણી નીચેની બાબતો પર પ્રથમ બોજો રહેશે—

(૧) તેના દ્વારા મંડળી પાસેથી લોન લઈને કે લીધા વિના સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે ઉગાડવામાં આવેલ પાક અથવા અન્ય કૃષિ પેદાશ,

(૨) મંડળી દ્વારા તેને નાણાં કે માલસામાનના રૂપમાં આપવામાં આવેલી કોઈપણ લોનમાંથી તેના દ્વારા સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે પૂરા પાડવામાં આવેલ અથવા ખરીદવામાં આવેલ ઢોરઢાંખર, ઢોરો માટેનો ઘાસચારો, કૃષિ અથવા ઔદ્યોગિક ઓજારો અથવા મશીનરી, અથવા ઉત્પાદન માટેનો કાચો માલ, અથવા વર્કશોપ, ગોડાઉન કે વ્યવસાયનું સ્થળ, અને

(૩) કોઈપણ જંગમ મિલકત કે જે તેના દ્વારા મંડળી પાસે હાયપોથીકેટ, ગીરવે અથવા અન્યથા ગીરો મૂકવામાં આવી હોય, અને તેના કબજામાં રહેતી હોય;

(ખ) ભાડું, શેર્સ, લોન અથવા ખરીદ કિંમત અથવા આવી મંડળીને ચૂકવવાપાત્ર અન્ય કોઈપણ હકો અથવા રકમોના સંદર્ભમાં કોઈપણ સભ્ય અથવા સભ્ય મટી ગયેલી વ્યક્તિ દ્વારા મંડળીને ચૂકવવાપાત્ર કોઈપણ બાકી માંગણીઓ અથવા લેણાં, મંડળીની સ્થાવર મિલકતમાં તેના હિત પર પ્રથમ બોજો રહેશે:

પરંતુ શરત એ છે કે જમીન મહેસૂલ સિવાયના લેણાંના સંદર્ભમાં સરકારનો પૂર્વ દાવો, આ પેટા-કલમના હેતુ માટે, જે ભંડોળ અંગે સરકારનો દાવો હોય તેમાંથી સભ્ય દ્વારા ઊભી કરવામાં આવેલી અસ્કયામતો પૂરતો મર્યાદિત રહેશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળના બોજાને આધીન હોય તેવી કોઈપણ મિલકત અથવા મિલકતમાંનું હિત, મંડળીની પૂર્વ પરવાનગી વિના કોઈપણ રીતે હસ્તાંતરિત કરવામાં આવશે નહીં; અને આપું હસ્તાંતરણ, જો કોઈ હોય તો, મંડળી લાદે તેવી શરતોને આધીન રહેશે.

(૩) પેટા-કલમ (૨) ના ઉદ્દેશ્યમાં કરવામાં આવેલું કોઈપણ હસ્તાંતરણ શૂન્ય/અમાન્ય રહેશે.

(૪) પેટા-કલમો (૨) અને (૩) માં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, પોતાના સભ્યોની પેદાશનો નિકાલ કરવાનો જેના ઉદ્દેશ્યો પૈકીનો એક

ઉદ્દેશ્ય હોય તેવી મંડળી, તેના ઉપ-નિયમોમાં જોગવાઈ કરી શકે છે, અથવા અન્યથા તેના સભ્યો સાથે કરાર કરી શકે છે,—

(ક) કે આવા દરેક સભ્ય પોતાની પેદાશનો નિકાલ મંડળી મારફતે કરશે, અને

(ખ) કે કોઈપણ સભ્ય, જે ઉપ-નિયમ અથવા આવા કોઈપણ કરારના ભંગ માટે દોષિત જણાય, તે ઉપ-નિયમોમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી રીતે નિર્ધારિત પરિણામી ગુકસાન માટે મંડળીને વળતર આપશે.”

૧૧.૨. કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ માત્ર એ જ સૂચવે છે કે મંડળીની પૂર્વ પરવાનગી વિના પ્રતિવાદી દ્વારા વાદીની તરફેણમાં દાવોવાળી જમીનનું કોઈ હસ્તાંતરણ કરી શકાયું ન હોત. છતાં પણ, વાદી કોર્ટ પાસેથી શરતી હુકમનામાની માંગણી કરી શક્યા હોત.

૧૧.૩. કાયદાની સ્થાપિત સ્થિતિ છે કે હાલના જેવા કેસમાં, જો વાદી આવો કેસ રજૂ કરે તો કોર્ટ હંમેશા વાદીની તરફેણમાં શરતી હુકમનામું આપી શકે છે. [જુઓ બાબાસાહેબ ધોંડીબા કુટે વિરુદ્ધ રાધુ વિઠોબા બર્ડે, (૨૦૨૪) ૪ એસ.સી.સી. ૩૧૦ માં અહેવાલ થયેલ].

૧૧.૪. મારા સુવિચારિત મત મુજબ, ટ્રાયલ કોર્ટ વિશિષ્ટ પાલનનું હુકમનામું આપી શકી હોત પરંતુ તે શરતી હુકમનામું હોત, એટલે કે સંબંધિત મંડળીની મંજૂરી/પરવાનગીને આધીન હોત. પ્રશ્ન નં. ૨ નો તે મુજબ ઉત્તર આપવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન નં. ૩

૧૨. વાદીએ દાવામાં સ્પષ્ટ રજૂઆત કરી છે કે તારીખ ૧૮/૦૩/૧૯૯૧ ના રોજ દાવો દાખલ કરવાના સમયે, તેઓ દાવોવાળી જમીનના કબજામાં હતા અને પ્રતિવાદી તેમને બેકબજે કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા હતા, જ્યારે નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૩૦/૦૯/૧૯૮૬ ના હુકમ (આંક-૯૯ પર) ના અનુસંધાને મહેસૂલી અધિકારી દ્વારા તારીખ ૦૭/૦૨/૧૯૯૦ ના રોજ કરવામાં આવેલું પંચનામું (આંક-૧૧૭) તેનાથી વિપરીત સાબિત કરે છે. પંચનામા મુજબ, દાવોવાળી જમીનનો કબજો પ્રતિવાદીને પહેલેથી જ સોંપવામાં આવ્યો હતો.

૧૨.૧. ટ્રાયલ કોર્ટે પોતાના ચુકાદામાં મુદ્દા નં. ૩ નો ઉત્તર આપતી વખતે આ પાસાની ચર્ચા કરી હતી, જેમાં આ મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“(૧૭) આ હુકમના આધારે, તલાટી-કમ-મંત્રીએ પંચનામું તૈયાર કરીને દાવોવાળી જમીનોનો કબજો પ્રતિવાદીને સોંપ્યો હતો અને પંચોની હાજરીમાં કબજો આપવામાં આવ્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પંચનામું તલાટી-કમ-મંત્રી સાથે મળીને કાવતરું કરીને તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું. પરંતુ આ દલીલ સ્વીકારી શકાય નહીં કારણ કે આ કથનને કોઈ પુરાવાનું સમર્થન મળતું નથી.

આંક-૧૧૬ એ વાદીને આપવામાં આવેલી તારીખ ૨/૨/૯૦ ની નોટિસની નકલ છે જેમાં વાદીને હાજર રહેવા અને નાયબ કલેક્ટરના તારીખ ૩૦/૯/૮૬ ના હુકમના અનુસંધાને દાવોવાળી જમીનોનો કબજો પ્રતિવાદીને પરત સોંપવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી. અલબત્ત, આ નોટિસની બજવણી અસાબિત રહી છે છતાં પણ, એ સ્પષ્ટ બને છે કે હિંમતનગરના નાયબ કલેક્ટરના હુકમના અમલમાં તારીખ ૭/૨/૯૦ ના રોજ પંચોની હાજરીમાં દાવોવાળી જમીનોનો કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો. આ પંચનામું ચોક્કસપણે ઉચ્ચ સત્તાધિકારી એટલે કે નાયબ કલેક્ટરના

હુકમનું પરિણામ હતું અને તેથી એમ કહી શકાય નહીં કે તે તલાટી સાથે મળીને કાવતરું કરીને તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું.

(૧૯) વાદીનો એવો કેસ પણ નથી કે તારીખ ૭/૨/૮૦ પછી તેમણે દાવોવાળી જમીનોનો કબજો પાછો મેળવ્યો હોય કે ન તો તે બાબતના કોઈ પુરાવા છે. તેથી, એવું માનવું જ જોઈએ કે તારીખ ૭/૨/૮૦ પછી પ્રતિવાદી દાવોવાળી જમીનોના સતત કબજામાં છે. એવી રજૂઆત કે રિવિઝનમાં નાયબ કલેક્ટરનો હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી એવું માની લેવું જોઈએ કે વાદી હજુ પણ સતત કબજામાં છે તે યોગ્ય નથી. કારણ કે આવા કોઈપણ સંજોગો અથવા પુરાવાઓની ગેરહાજરીમાં આવું અનુમાન કરી શકાય નહીં. તારીખ ૭/૨/૮૦ ના રોજ કાયદેસરની સત્તાધિકારીના હુકમ હેઠળ દાવોવાળી જમીનોનો કબજો પ્રતિવાદીને પરત સોંપવામાં આવ્યો હતો. રિવિઝનના હુકમને ધ્યાને રાખીને ત્યારબાદ કોઈપણ સમયે આ કબજો વાદીને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે કોઈ પુરાવો રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. ઉપરોક્ત સંજોગોમાં, સુલેમાનભાઈ અલીમદ ડોડિયાની જુબાની, જેઓ નિર્વિવાદપણે વાદીના મિત્ર અને સંબંધી છે, તે વાદીને મદદ કરી શકતી નથી, અને તે જ રીતે ફોટોગ્રાફ્સના પુરાવા પણ વાદીને મદદ કરી શકતા નથી કારણ કે ફોટોગ્રાફ્સને એવી કોઈ અંગત માહિતી ન હતી કે તેમણે સર્વે નં. ૭૨૯ અને ૭૫૨ ના ફોટોગ્રાફ્સ લીધા હતા. અન્યથા પણ ફોટોગ્રાફ્સના પુરાવા કે જેમાં ખુફી ખેતીની જમીનો દર્શાવવામાં આવી હોય તે પોતાના કબજાને સાબિત કરવા માટે ખૂબ જ નબળા પુરાવા છે. તેથી એવું પણ ઠરાવવામાં આવે છે કે આ દાવો દાખલ કરવાના સમયે, પ્રતિવાદી દાવોવાળી જમીનોના કબજામાં હતા.”

૧૨.૨. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા હકીકતના ઉપરોક્ત તારણો ઉપરાંત, એવું જણાય છે કે વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સદર રેગ્યુલર સિવિલ અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન, પ્રતિવાદીએ વધારાના પુરાવા તરીકે હિંમતનગરના નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૩૦/૦૮/૨૦૦૨ નો હુકમ રજૂ કર્યો હોવાનું જણાય છે, જેના દ્વારા રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યું છે કે વર્ષ ૨૦૦૧ માં પણ વાદીએ નાયબ કલેક્ટરને પ્રતિવાદીને દાવોવાળી જમીનોનો કબજો પોતાને સોંપવા

નિર્દેશ આપવા વિનંતી કરી હતી. પેપર-બુકમાં ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલા નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલા ઉપરોક્ત હુકમનું અવલોકન કરતાં, એવું જણાય છે કે વાદી પોતે દાવોવાળી જમીનનો કબજો પાછો મેળવવા માટે નાયબ કલેક્ટર સમક્ષ ગયા હતા, પરંતુ તેમની વિનંતી નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પોતાના સદર હુકમથી ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૧૨.૩. જોકે, આ પુરાવો રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ હતો અને ઉપર ઉલ્લેખિત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલો હકીકતનો નિષ્કર્ષ હતો, કમનસીબે, એપેલેટ કોર્ટ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા હકીકતના આવા નિષ્કર્ષની ન તો ચર્ચા કરી કે ન તો તેને રદ કર્યો; બલ્કે તેના વાદગ્રસ્ત ચુકાદાના ફકરા-૨૨ માં ઉલ્લેખ કર્યો, જે આ મુજબ છે:

“[૨૨] હવે, પ્રતિવાદી દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, બોમ્બે પ્રિવેન્શન ઓફ ફ્રેગમેન્ટેશન એન્ડ કન્સોલિડેશન ઓફ હોલિંગ્સ એક્ટની જોગવાઈ હેઠળ તારીખ ૩૦/૦૮/૧૯૮૬ ના રોજ હિંમતનગરના નાયબ કલેક્ટરે આંક-૮૮ પર મૂળ કબજેદાર એટલે કે પ્રતિવાદીને દાવોવાળી જમીનનો કબજો પરત સોંપવાનો અને પુનઃસ્થાપિત કરવાનો હુકમ પસાર કર્યો હતો.

આંક-૮૮ પરના સદર હુકમના આધારે તલાટીએ પ્રતિવાદીને આંક-૧૧૭ પર પંચનામું કરીને દાવોવાળી જમીનનો કબજો પ્રતિવાદીને સોંપ્યો હતો. પરંતુ ઉપર જણાવેલ આંક-૮૮ નો હુકમ મુખ્ય સચિવ દ્વારા તારીખ ૨૮/૦૧/૧૯૮૧ ના રોજ આંક-૮૩ પર રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

તેથી, સ્વાભાવિક રીતે નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલ આંક-૮૮ નો હુકમ અસ્તિત્વમાં ન હતો અને હાલમાં તેની કાયદામાં કોઈ અસર નથી.

તેથી, સ્વાભાવિક રીતે વાદીના કબજા અંગેની મૂળ સ્થિતિ પુનઃસ્થાપિત થઈ હતી.

અન્યથા પણ, કબજા અંગે મહેસૂલી સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલ હુકમ પણ દીવાની કોર્ટના નિર્ણયને આધીન છે અને દીવાની કોર્ટનો નિર્ણય તેના પર પ્રબળ રહેશે.”

૧૨.૪. એવું જણાય છે કે એપેલેટ કોર્ટે માની લીધું હતું કે એકવાર મુખ્ય સચિવ દ્વારા નાયબ કલેક્ટરનો હુકમ રદ કરવામાં આવતાં જ, વાદીના કબજા અંગેની મૂળ સ્થિતિ આપોઆપ પુનઃસ્થાપિત થઈ ગઈ હતી, જે એપેલેટ કોર્ટ તરફથી માત્ર એક વિકૃત તારણ સિવાય બીજું કંઈ નથી, કારણ કે એપેલેટ કોર્ટે ન તો ટ્રાયલ કોર્ટના નિષ્કર્ષને રદ કર્યો હતો કે ન તો વાદીની અરજી ફગાવી દેતી વખતે નાયબ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૩૦/૦૮/૨૦૦૨ ના ત્યાર પછીના હુકમને ધ્યાને લીધો હતો.

૧૨.૫. મારા સુવિચારિત મત મુજબ, જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલો હકીકતનો નિષ્કર્ષ હોય, જેના દ્વારા તે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી હતી કે દાવો દાખલ કરવાના સમયે પ્રતિવાદી કબજામાં હતા અને હકીકતના આવા નિષ્કર્ષને ઉલટાવતો કોઈ વિપરીત નિષ્કર્ષ એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં ન આવ્યો હોય, ત્યારે તારીખ ૧૮/૦૩/૧૯૯૧ ના રોજ દાવો દાખલ કરવાના સમયે વાદી કબજામાં હતા તેવું માની લેવું અતિશયોક્તિભર્યું છે.

૧૨.૬. વાદીએ દાવામાં પોતાની અરજમાં સુધારો કર્યો ન હતો કે ન તો ટ્રાયલ કોર્ટને પ્રતિવાદીને દાવોવાળી જમીનનો કબજો વાદીને પુનઃ સોંપવા નિર્દેશ આપવા વિનંતી કરી હતી. જો આવી વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ હોય, તો દાવામાં વાદી દ્વારા કરવામાં

આવેલી આવી કોઈ અરજની ગેરહાજરીમાં, ટ્રાયલ કોર્ટ માટે આવી અરજ પર વિચાર કરવાનો કોઈ પ્રસંગ ન હતો. વાસ્તવમાં, વાદીએ એવી જાહેરાતની દાદ માંગી હતી કે પ્રતિવાદીનો દાવોવાળી જમીનમાં કોઈ હક, હિત કે અધિકાર નથી, અને પ્રતિવાદીને દાવોવાળી જમીનનો જબરદસ્તીથી કબજો લેવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. દાવો દાખલ કરવાના સમયે, નિર્ધિવાદપણે, વાદીની તરફેણમાં કોઈ વેચાણ દસ્તાવેજ નોંધાયેલો ન હતો, જેથી તેઓ એવી જાહેરાત માંગી શક્યા ન હોત કે પ્રતિવાદીનો દાવોવાળી જમીનમાં કોઈ હક, હિત કે અધિકાર નથી. તેવી જ રીતે, ઉપર અવલોકન કર્યા મુજબ, વાદી કબજામાં ન હતા, કારણ કે ઉપરોક્ત પંચનામા મારફતે વાદી પાસેથી દાવોવાળી જમીનનો કબજો પહેલેથી જ મેળવી લેવામાં આવ્યો હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટ માટે મુદ્દા નં. ૩ નો ઉત્તર વાદીની તરફેણમાં આપવાનું કોઈ કારણ ન હતું. વિદ્વાન વકીલ શ્રી જાપીની એ રજૂઆત સાથે હું બિલકુલ સહમત નથી કે પંચનામા મારફતે પ્રતિવાદી દ્વારા માત્ર કાગળ પરનો કબજો મેળવવામાં આવ્યો હતો. જો આવો કેસ હોત, તો વર્ષ ૨૦૦૧ માં વાદી માટે નાયબ કલેક્ટરને પોતાનો કબજો પુનઃસ્થાપિત કરવા વિનંતી કરવાનું કોઈ કારણ ન હોત. વાદી દાવાના સમયે પોતે દાવોવાળી જમીનના કબજામાં હતા તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવો રજૂ કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહ્યા હતા.

૧૨.૭. દાવાની તારીખે વાદી દાવોવાળી જમીનના કબજામાં હોવાનું જણાયું ન હોવાથી, વાદીની તરફેણમાં મનાઈદુકમનું દુકમનામું આપી શકાયું ન હોત, જે ટ્રાયલ

કોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે આપવામાં આવ્યું ન હતું; બલ્કે, એપેલેટ કોર્ટે વાદીને સ્થાપિત કબજામાં હોવાનું માનીને તેમની તરફેણમાં રક્ષણ આપીને કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે, તે પણ દાવાની તારીખે વાદી દાવોવાળી જમીનના વાસ્તવિક કબજામાં ન હતા તેવા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા હકીકતના નિષ્કર્ષને ખતેલ પહોંચાડ્યા વિના. આમ, ઉપરોક્ત કારણોને ધ્યાને રાખીને, પ્રશ્ન નં. ૩ નો તે મુજબ ઉત્તર આપવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન નં. ૪

૧૩. ટ્રાયલ કોર્ટે એવું જોયું ન હતું કે વાદી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા તૈયાર અને તત્પર હતા; બલ્કે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી હતી કે વાદીએ નિયત સમયની અંદર એટલે કે મે, ૧૯૭૦ પહેલાં નોંધાયેલા સદર બાનાખત મુજબ બાકીનું ચુકવણું કરીને કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કર્યું ન હતું. જ્યારે, એપેલેટ કોર્ટે જોયું કે વાદી દ્વારા પ્રતિવાદીને સમગ્ર વેચાણ અવેજ ચૂકવી દેવામાં આવ્યો હોવાથી તૈયારી અને તત્પરતાની રજૂઆત કરવાનું કોઈ કારણ ન હતું. આ હકીકતલક્ષી રીતે ખોટા અવલોકન સિવાય બીજું કંઈ નથી અને મુદ્દા નં. ૪ અને ૫ નો ઉત્તર આપતી વખતે ટ્રાયલ કોર્ટે પોતાના ચુકાદામાં નોંધેલા હકીકતના તારણો કે પહોંચના કોઈ સાક્ષીની તપાસ ન કરી હોવાથી વાદી કાયદા અનુસાર રૂ. ૩,૦૦૦/- ની નાણાં પહોંચ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે તેની અવગણના કરીને એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા ઘોર ભૂલ કરવામાં આવી છે. હકીકતનો આવો નિષ્કર્ષ એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા સ્પષ્ટપણે

ઉલટાવવામાં આવ્યો ન હતો. તદુપરાંત, જ્યારે એપેલેટ કોર્ટ વાદીને કોર્ટમાં રૂ. ૧,૫૦૦/- જમા કરાવવાની પરવાનગી આપી હતી, ત્યારે એપેલેટ કોર્ટ માટે એવું અવલોકન કરવાનું કોઈ કારણ ન હતું કે દાવો દાખલ કરવાના સમયે વાદી દ્વારા સમગ્ર વેચાણ અવેજ ચૂકવી દેવામાં આવ્યો હતો. એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલો હકીકતનો આ નિષ્કર્ષ દેખીતી રીતે જ વિફૂત અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓથી વિપરીત છે.

૧૩.૧. એપેલેટ કોર્ટ વાદ્યસ્ત ચુકાદાના પોતાના ફકરા-૧૬ માં આ મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“[૧૬] હવે, બાનાખત આંક-૮૧, રૂ. ૩,૦૦૦/- ની ચુકવણી અંગેની પહોંચ આંક-૮૨ અને ઉપર જણાવ્યા મુજબ વધુ રૂ. ૧,૫૦૦/- ની ચુકવણી અંગે આ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી પુરસિસ આંક-૨૨ ને ધ્યાને લેતાં એવું કહી શકાય નહીં કે વાદી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા તૈયાર અને તત્પર નથી. સ્પેસિફિક રિલીફ એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૨૦ ની પેટા-કલમ (૩) ને ધ્યાને લેતાં, જ્યારે સંપૂર્ણ અવેજ ચૂકવવામાં આવ્યો હોય ત્યારે વિશિષ્ટ પાલન મંજૂર કરવું જોઈએ, ભલે વાદી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા તૈયાર અને તત્પર હતા તેવી રજૂઆતની ગેરહાજરી હોય, તેવો કાયદો સુસ્થાપિત છે.... ”

૧૩.૨. ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષ ફરીથી એપેલેટ કોર્ટ તરફથી એક ભૂલભરેલું અવલોકન અને તે રીતે વિફૂત નિષ્કર્ષ છે જેમાં આ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપ જરૂરી છે, કારણ કે મુદ્દા નં. ૪ નો ઉત્તર આપતી વખતે ટ્રાયલ કોર્ટે નોંધ્યા મુજબ રૂ. ૩,૦૦૦/- નું ચુકવણું (આંક-૮૨) રેકૉર્ડ પર સાબિત થયું ન હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે તેના વાદ્યસ્ત ચુકાદામાં સ્પષ્ટપણે અવલોકન કર્યું હતું કે આંક-૮૨ પર રજૂ કરાયેલ રૂ. ૩,૦૦૦/- ની

પહોંચ વાદી દ્વારા કાયદા અનુસાર સાબિત કરવામાં આવી ન હતી, કારણ કે ખાસ કરીને જ્યારે તેના નિષ્પાદન સામે પ્રતિવાદી દ્વારા તકરાર કરવામાં આવી હોય ત્યારે તેમણે પહોંચના સાક્ષીની તપાસ કરી ન હતી. એવું જણાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે મુદ્દા નં. ૨ નો ઉત્તર આપતી વખતે નોંધેલા હકીકતના આવા તારણો પર એપેલેટ કોર્ટે કોઈ ટિપ્પણી કરી ન હતી; બલ્કે, ઉપર મુજબ, એપેલેટ કોર્ટે માની લીધું છે કે વાદી દ્વારા પ્રતિવાદીને રૂ. ૩,૦૦૦/- પહેલેથી જ ચૂકવી દેવામાં આવ્યા છે. એપેલેટ કોર્ટ તો ત્યાં સુધી આગળ વધી ગઈ કે વાદી દ્વારા પૂરેપૂરો અવેજ ચૂકવવામાં આવ્યો હોવાથી, અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૨૦(૩)ને ધ્યાને લેતાં, વાદી કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા તૈયાર અને તત્પર હતા તેવી રજૂઆતની ગેરહાજરીમાં પણ, તેમને વિશિષ્ટ પાલનની દાદ મળવી જોઈએ. ઉપર પુનઃઉલ્લેખિત કર્યા મુજબ ફકરા-૧૬ માં કરવામાં આવેલું આવું અવલોકન માત્ર પુરાવાથી વિપરીત જ નથી પરંતુ કાયદાની જોગવાઈઓથી પણ વિપરીત છે. નિર્વિવાદપણે, વાદી દ્વારા સમગ્ર વેચાણ અવેજ ચૂકવવામાં આવ્યો ન હતો કારણ કે ખુદ એપેલેટ કોર્ટે વાદીને બાકી વેચાણ અવેજ પેટે રૂ. ૧,૫૦૦/- જમા કરાવવાની પરવાનગી આપી હતી.

૧૪. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈએ યોગ્ય રીતે રજૂઆત કરી છે કે વાદી તરફથી તૈયારી અને તત્પરતાની મૂળભૂત રજૂઆત દાવામાં ગેરહાજર હતી, અને વાસ્તવમાં, દાવો મૂળભૂત રીતે સદર બાનાખતના વિશિષ્ટ પાલનની માંગણી માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હતો, પરંતુ તે દાવોવાળી જમીનમાંથી બેકબજે થવા સામે

મનાઈહુકમ મેળવવા માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે પણ સદર બાનાખત જેવા કરારના વિશિષ્ટ પાલનની માંગણી કરતો દાવો દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે કાયદાની જરૂરિયાત મુજબ, ખાસ કરીને અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમો ૧૦ અને ૧૬(ગ) સાથે વંચાતા સીપીસીની પ્રથમ અનુસૂચિ સાથે જોડાયેલા પરિશિષ્ટ-ક, ફોર્મ નં. ૪૭ મુજબ, પોતાના તરફથી સદર બાનાખતનું પાલન કરવા માટેની પોતાની તૈયારી અને તત્પરતા અંગે દાવામાં વિશિષ્ટ રજૂઆત કરવી વાદી માટે અનિવાર્ય શરત છે, જેમાં નિષ્ફળ જતાં કોર્ટે તેના પાલનનો ઇનકાર કરવો પડશે.

૧૫. દાવાનું સ્પષ્ટ વાંચન સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે તૈયારી અને તત્પરતાની રજૂઆતનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી કાયદાની આવી ફરજિયાત જરૂરિયાત દાવામાં દેખીતી રીતે ગેરહાજર હતી. વાદી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે. વી. જાપી પણ, પોતાની દલીલો દરમિયાન, દાવામાં કરવામાં આવેલી આવી રજૂઆત દર્શાવવા સક્ષમ નથી. જ્યારે વાદીએ સદર બાનાખતના વિશિષ્ટ પાલનની માંગણી કરી, ત્યારે તેમણે પોતાના દાવામાં એવી રજૂઆત કરવી જોઈતી હતી કે તેઓ કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા હંમેશા તૈયાર અને તત્પર હતા અને છે, અને દાવાની દ્રાવણના અંત સુધી સમગ્ર સમય દરમિયાન તેમના દ્વારા આવી તૈયારી અને તત્પરતા જળવાઈ રહેવી જરૂરી છે.

૧૫.૧. વાદી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે. વી. જાપી, જ્યાં સુધી રૂ. ૩,૦૦૦/- ના ચુકવણાનો સંબંધ છે, એવી રજૂઆત કરવાનો પ્રયાસ કરશે કે જો આંક-૮૨ વાળી પહોંચના સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં ન આવી હોય તો પણ, તેનો અર્થ એ નથી કે વાદીએ પ્રતિવાદીને રૂ. ૩,૦૦૦/- ચૂકવ્યા નથી. વિદ્વાન વકીલ શ્રી જાપીના જણાવ્યા મુજબ; **અનિલ ઋષિ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાને ટાંકીને, આવા ચુકવણાને ખોટું સાબિત કરવાનો પુરાવાનો બોજો પ્રતિવાદી પર હતો. ટાંકવામાં આવેલો ઉપરોક્ત ચુકાદો વાદીને મદદરૂપ થશે નહીં, કારણ કે વાદીનો એવો કેસ છે કે તેમણે પ્રતિવાદીને રૂ. ૩,૦૦૦/- ચૂકવ્યા અને પહોંચ મેળવી, જેનો પ્રતિવાદી દ્વારા ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો. આવા સંજોગોમાં, આવા ચુકવણાની વાસ્તવિકતા સાબિત કરવાનો પ્રારંભિક પુરાવાનો બોજો વાદી પર હતો, જેને નિભાવવામાં તેઓ નિષ્ફળ ગયા હતા જેવું કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું, જેની એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા બિલકુલ ચર્ચા કરવામાં આવી ન હતી કે ખતેલ પહોંચાડવામાં આવી ન હતી.

૧૬. જ્યાં સુધી **આનંદ નારાયણ શુક્લા (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંબંધ છે, તે લાગુ પડશે નહીં, કારણ કે વાદી તરફથી તૈયારી અને તત્પરતાનું મૂળભૂત ઘટક દાવામાંથી ગેરહાજર હતું. કાયદામાંની ફરજિયાત જરૂરિયાતનું પાલન ન થવાની ગેરહાજરીમાં, કોઈપણ કોર્ટ વાદીની તરફેણમાં સદર

બાનાખતના વિશિષ્ટ પાલનની દાદ આપી શકે નહીં. મારા સુવિચારિત મત મુજબ, ઉપરોક્ત ચુકાદો પણ વાદીના કેસને મદદરૂપ નથી.

૧૭. આ તબક્કે, **પાયડી રમના ઉર્ફે રામુલુ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે. સદર ચુકાદાના ફકરા-૧૩ માં સ્પષ્ટપણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે વિશિષ્ટ પાલન મેળવવા માટે, વાદીએ રજૂઆત કરવી જોઈએ અને સાબિત કરવું જોઈએ કે તેમણે કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કર્યું છે અને તેમના દ્વારા જે પાલન કરવાનું છે તેવા કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા હંમેશા તૈયાર અને તત્પર રહ્યા છે. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે વિશિષ્ટ પાલનની દાદ મેળવવા માટે આ એક પૂર્વશરત છે.

૧૮. જો આ કોર્ટ સમય પૂરતું એવું માની પણ લે કે વાદી પાસે બાકીનો વેચાણ અવેજ ચૂકવવાની ક્ષમતા હતી, જેના પરથી એવું માની શકાય કે તેઓ ચૂકવવા માટે તૈયાર હતા, પરંતુ સદર બાનાખતના નિષ્પાદન પછી ૩૦ થી વધુ વર્ષો સુધી શાંત રહેવાના વાદીના વર્તનને ધ્યાને લેતાં, તે સૂચવે છે કે તેઓ કરારના પોતાના ભાગનું પાલન કરવા સમગ્ર સમય દરમિયાન તૈયાર અને તત્પર ન હતા કારણ કે સદર બાનાખતના નિષ્પાદન પછી, દાવો દાખલ કરવા સુધી, તેમણે ક્યારેય પ્રતિવાદીને વેચાણ દસ્તાવેજ નિષ્પાદિત કરવા કહ્યું ન હતું અને/અથવા સંબંધિત મંડળી

પાસેથી પૂર્વ પરવાનગી મેળવવા પ્રતિવાદી પર દબાણ કર્યું ન હતું કે દાવોવાળી જમીન પરનો બોજો દૂર કરવાનો ક્યારેય કોઈ ઝુકાવ દર્શાવ્યો ન હતો. સદર બાનાખતના નિષ્પાદન પછી લાંબા સમય સુધી વાદી દ્વારા આવા કોઈ કૃત્યો કરવામાં આવ્યા ન હતા. પ્રશ્નવાળો દાવો સદર બાનાખતના નિષ્પાદનની તારીખથી લગભગ ૩૦ થી વધુ વર્ષો પછી દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૯. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાને રાખીને, મારો સુવિચારિત મત છે કે વાદીના વર્તનને ધ્યાને લેતાં અને દાવામાં તૈયારી અને તત્પરતા અંગે કરવામાં આવેલી કોઈપણ રજૂઆતની ગેરહાજરીમાં, જે કાયદામાં ફરજિયાત જરૂરિયાત છે, એપેલેટ કોર્ટ વાદીની તરફેણમાં કરાર (સદર બાનાખત) ના વિશિષ્ટ પાલનનું હુકમનામું આપી શકી ન હોત. એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલો હકીકતનો આવો નિષ્કર્ષ માત્ર વિકૃત જ નથી પરંતુ ઘોર ભૂલભરેલો છે, અનુમાન અને અટકળો પર આધારિત છે અને સ્થાપિત કાયદાથી વિપરીત છે, જેમાં સીપીસીની કલમ ૧૦૦ હેઠળના મર્યાદિત અધિકારક્ષેત્રમાં પણ આ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપ કરવો જરૂરી બને છે, **{જુઓ થારમ્મેલ પીઠામ્બરન અને અન્યો વિરુદ્ધ ટી. ઉષાકૃષ્ણન અને અન્યો – એઆઈઆર ૨૦૨૬ એસસી ૯૩૮ : ૨૦૨૬ આઈએનએસસી ૧૩૪}**. પ્રશ્ન નં. ૪ નો તે મુજબ ઉત્તર આપવામાં આવે છે.

નિષ્કર્ષ

૨૦. અગાઉના અવલોકનો, ચર્ચાઓ અને કારણોના અંતે, અને ઉપર મુજબ આ કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા કાયદાના મહત્વના કાનૂની પ્રશ્નોના ઉત્તર આપ્યા પછી, મારો સુવિચારિત મત છે કે એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૧, હિંમતનગર દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ અપીલ નં. ૪૦/૧૯૯૮ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૧/૦૮/૨૦૦૬ નો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમનામું કાયદાકીય રીતે અસમર્થનીય છે અને તેને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવું જરૂરી છે અને તે આથી કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, ૩૪૫ સંયુક્ત સિવિલ જજ, સિનિયર ડિવિઝન, હિંમતનગર દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નં. ૫૫/૧૯૯૧ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૦/૦૭/૧૯૯૮ નો ચુકાદો અને હુકમનામું બહાલ રાખવામાં આવે છે.

૨૧. તદનુસાર, હાલની બીજી અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. તે મુજબ હુકમનામું તૈયાર કરવું. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને પરત મોકલી આપવી.

(મૌલિક જે. શેલત, ન્યાયમૂર્તિ)

અમિત / ૧

This is an AI-assisted translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.